det är ju hans minne vården ägnats. Å andra sidan talar det förhållandet, att Kolben över huvud nämnes i inskriften, för att denne varit en särskilt bemärkt man. Att Kolben deltagit i och dött under en färd till Grekland, var en händelse, som kunde motivera hans omnämnande på sonens minnesvård.

179. Kölaby sn, Lillegården.

Pl. 148, 150.

Litteratur: T 89. K. Torin, Brev t. Riksantikvarien $^{25}/_{7}$ 1881 (ATA); Handlingar i VFA; Handlingar 1926, 1936, 1938 (restaureringsrapport) i ATA; Fornminnesinventering 1933 (ATA).

Äldre avbildning: S. Welin, träsnitt (i T 89).

Runstenen står rest 800 m NNÖ om Kölaby kyrka, 15 m. NNV om landsvägen Falköping–Ulricehamn, på ett gravfält med ett 20-tal fornlämningar (Fornminnesinventering, nr 6) 400 m. V om Trädet. Hit flyttades stenen 1938 i samband med dess restaurering, c:a 400 m. från sin förutvarande plats 10 m. V om järnvägen vid Trädets station.

Stenen påträffades 1880 på Lillegårdens mark, liggande med inskriftssidan nedåt. Upptäckten av runinskriften gjordes först sedan stenen söndersprängts. K. Torin, som underrättades om fyndet, lyckades emellertid tillvarataga samtliga fragment och ombesörjde 1885 dess hopsättning och resning vid Trädets järnvägsstation, »några famnar från den plats, der den anträffades».

Fig. 281. Vg 179. Kölaby sn, Lillegården. Före restaureringen. Foto av H. Faith-Ell 1935.

Rödaktig granit. Höjd 1,85 m., bredd 1,03 m. Ristningen, som vetter mot SSÖ, är fullt tydlig, ehuru på några ställen grund. Nedåt åt höger äro flera runor fragmentariska. De skadade partierna ha utfyllts med cement.

Inskrift:

: styr : þuþulfs : sun : rsþi : stin : þesi : eftiʀ : euit : bruþur : s - - trk hrþa : kuþan :
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55

Styrr, Þiuðulfs sunn, resti sten þennsi æftiʀ Øvind, broður sinn, dræng harða goðan.

»Styr, Tjodulvs son, reste denna sten efter Övind, sin broder, en mycket dugande ung man.»

Till läsningen: Alla runorna äro säkra, de nedersta till höger dock illa skadade. 3 **y** är tydligt stungen liksom 24 **e**, 27 **e**, 32 **e**. 6 **u** är däremot ej stungen. Över mitten i 34 **i** finns en svag fördjupning, som dock ej är huggen. Efter 41 **r** är i sk endast nedre punkten bevarad. Av r. 43–44 återstå blott nedersta delarna av två huvudstavar. Dessa äro sannolikt rester av **in**. Av det följande sk finnas nu inga spår. Nedre delarna av de följande runorna 45–47 **trk** äro nu förstörda liksom sk efter 47 **k**. På H. Faith-Ells foto 1935 synas av dessa runor något mera, bl.a. hela 47 **k** samt hst:s bas i 46 **r**. Den lilla stenflisa som burit den nu försvunna ristningen har synbarligen förkommit strax före restaureringen 1938. Högra delen av bst till 56 **n** är borta genom hål för en av de järnkrampor, som stenen tidigare lagats med; likaså har nedre punkten i det följande sk gått förlorad i samma skada. — Torin: 34 **e**.

Mansnamnet *Styrr* finns i runinskrifterna för övrigt bara på U 1067. På Island är det känt från 900-talet. Äldsta belägget anses vara den bekante *Víga-Styrr*, Snorre godes svärfader, som ursprungligen lär ha hetat Arngrímr Þorgrímsson men fått sitt nya namn därför att han var *ofstopamaðr mikill*. Namnet skulle således ursprungligen ha varit ett binamn, som utträngt det egentliga namnet. Lind anser (*Binamn*, sp. 367), att dopnamnet *Styrr* sannolikt har sitt ursprung i ovannämnda namnbyte. Det var eljest föga brukat på Island men senare tämligen vanligt i Norge. Även den fornnordiska diktningen har betjänat sig av det i ett par fall, se E. Wessén, *Nordiska namnstudier* (1927), s. 65. Lundgren o. Brate anger ett medeltida, uppländskt belägg. — Om *Þiuðulfʀ* se Vg 170, om *Øvindr*, även på Vg 62, se Sö 263 och Sm 28.

Inskriftens ortografi uppvisar flera exempel på uteslutna vokaler. Samma är förhållandet med Vg 184, som även av andra skäl kan anses vara ristad av samme man.

180. Kölaby sn, Stommen. Nu på kyrkogården.

Pl. 150.

Litteratur: Ulricehamns Tidning $^{26}/_{8}$ 1922; S. Welin, Berättelse $^{22}/_{10}$ 1922 (VFA); Handlingar 1921–22 (fyndrapport), 1935, 1938 (restaureringsrapport) i ATA; Fornminnesinventering 1933 (ATA).

Äldre avbildningar: S. Welin, bläckteckning 1922 (ATA), skiss och fotos (VFA).

Runstensfragmentet står sedan 1938 rest vid Kölaby västra kyrkogårdsmur, c:a 15 m. SV om kyrkans torn.

Stenen anträffades 1919 på Stommens ägor i åkern N om Kölaby kyrkogårdsmur, ungefär mitt för tornets nordvästra hörn. Vid uppbrytningen klöv sig stenen på snedden i två delar. Den övre delen (fragment A) begagnades omedelbart till tak i källaringången till ett under uppförande varande boningshus på Stommen, 150 m. Ö om kyrkan. Stenen jämnades till, innan den lades i taket. Först senare fick man anledning att bryta upp även den andra stenhalvan. Denna visade sig ha runinskrift på undersidan och ställdes tillfälligt upp i Stommens trädgård (fragment B). Vid närmare undersökning av det inmurade stycket befanns jämväl detta ha haft runor, ehuru så gott som alla spår utplånats vid stenens tuktning före inläggningen i taket.